

Spor o otcovství Abrahamovo

Rožnov, Střítež, 6.4.2014

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: J 8, 31 – 47

Text: J 8, 48 – 59 *Židé mu odpověděli: "Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?" Ježíš odpověděl: "Nejsem posedlý, ale vzdávám čest svému Otci, vy však mi čest upíráte. Já sám nehledám svou slávu. Jest, kdo ji pro mne hledá, a ten soudí. Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky." Židé mu řekli: "Teď jsme poznali, že jsi posedlý! Umřel Abraham, stejně i proroci, a ty pravíš: Kdo zachovává mé slovo, neokusí smrti navěky." Jsi snad větší, než náš otec Abraham, který umřel? Také proroci umřeli. Co ze sebe děláš?" Ježíš odpověděl: "Kdybych oslavoval sám sebe, má sláva by nic nebyla. Mne oslavuje můj Otec, o němž vy říkáte, že je to váš Bůh. Vy jste ho nepoznali, ale já ho znám. Kdybych řekl, že ho neznám, budu lhát jako vy. Ale znám ho a jeho slovo zachovávám. Váš otec Abraham zajásal, že spatří můj den; spatřil jej a zaradoval se." Židé mu řekli: "Ještě ti není padesát a viděl jsi Abrahama?" Ježíš jim odpověděl: "Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem." Tu se chopili kamenů a chtěli je po něm házet. Ježíš se však ukryl v zástupu a vyšel z chrámu.*

Ježíš není kazatel, který by si po svém kázání potrpěl na uznalé poplácání po ramenou a pochvalný obdiv. Ježíš jde do otevřené konfrontace. „Váš otec je ďábel“, řekne svým posluchačům přímo do očí. Nebo: Vy mě chcete zabít. Vy z Boha nejste. Vy jste ho nepoznali. Jste lháři. Jak bychom Ježíšovo kázání snášeli tady v našem kostele? Zvolili bychom si ho za svého duchovního pastýře? Jak bychom si ho zaškatulkovali? Židé na Ježíšova slova reagují: „Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?“ Bratři a sestry, posuďte sami: Neřekli to i za nás správně, že je to pomatený sektář? My na to také dovedeme být velmi citliví, když by nás někdo osočil, že z Boha nejsme a že jsme z ďábla. Takový kazatel by i u nás brzy skončil. Ale když to říká Ježíš... ne, Ježíš by nám to přece nikdy neřekl!

Bratři a sestry, chci říci toto: Nečtěme ten text jako distancování pozorovatelé, kteří se zpovzdálí škodolibě smějí, jak to Ježíš těm nevěřícím židům natřel. Zkusme aspoň na chvíli být sami těmi Ježíšovými oponenty. Vždyť nám by Ježíšova slova stejně hnula žlučí jako jim. My bychom, pravda, možná neargumentovali tím, že náš otec je Abraham. Ale schválně, na co nebo na koho bychom se odvolávali my? Co je pro nás nezpochybnitelnou jistotou, na kterou nám nikdo nesmí sáhnout? Ani Ježíš. Zkuste přemýšlet.

Podívejme se ale také na to, co chce Ježíš říci. To nejdůležitější zpravidla uvozuje dvojitým amen: „Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky.“ To amen znamená, že to, co teď Ježíš řekne je naprostá pravda, za tím si stojí, protože tak to opravdu je. A sice, že ten, kdo zachovává jeho slovo, nezemře navěky. Jeho posluchači si v duchu pomyslí: že by Ježíšovo slovo mělo takovou moc? Vždyť vzpomeňte na Abrahama. Ten věřil dokonce slovu samotného Boha. Když mu Bůh řekl: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu“ Abraham bez výhrad poslechl. Ale nestal se díky tomu nesmrtelným. Zemřel podobně jako proroci. A oni také zachovávali Boží slovo.

‘Slovo’ je v biblickém chápání spojeno s určitou mocí a autoritou. I my to tak vyjadřujeme, když o někom řekneme, že má ve firmě rozhodující slovo, že na jeho slovo lidé dají, že jeho slovo platí víc než slova jiných. Vyjadřuje se tím pravomoc. A Ježíš jakoby tvrdil, že má slovo, kterým může přemoci i smrt. Že jeho slovo může člověka zachovat k životu věčnému. Proto se tedy Ježíšovi posluchači ptají: „Jsi snad větší než náš otec Abraham, který umřel? Také proroci umřeli. Co ze sebe děláš?“

Ano, bez víry se Ježíš člověku jeví jako přehnaně sebevědomý a domýšlivý jedinec, který oslavuje sám sebe. My samozřejmě víme, že Ježíšovo sebehodnocení je napsáno evangelistou z povelikonočního úhlu pohledu, a že je teologicky formulováno jako vyznání křesťanské církve. To však nic nemění na faktu, že Ježíš svým vystupováním skutečně vyvolával odpor u mnoha zastánců židovského pravověří.

Je typické pro Janův způsob vyprávění, že popisuje různá až komická nedorozumění mezi Ježíšem a lidmi s nimiž se setkává. Evangelista tak předjímá námitky čtenářů, aby předešel špatnému chápání Ježíšových slov. Na těchto nedorozuměních se pak čtenáři posunují směrem k lepšímu porozumění tomu, co Ježíš říká. Ježíš např. řekne: „Dám ti vodu živou“ a žena odpoví: „Pane, ani vědro nemá a studna je hluboká.“ A Ježíš pak vysvětlí, jakou vodu myslí. Nebo řekne: „Kdo se nenarodí znovu, nemůže spatřit království nebeské.“ A Nikodém odpoví: „Jak se může člověk znovu narodit, když už je starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.“ A Ježíš opět ukáže, jak to s tím znovuzrozením myslí. Nebo jindy Ježíš řekne: „Chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa.“ A židé řeknou: „Jak nám ten člověk může dát k jídlu své tělo?“ To všechno jsou přirozené otázky, které by napadly i nás, protože jsme zvyklí uvažovat na běžné lidské rovině. Stejně tak v tom dnešním textu dochází k podobnému nedorozumění. Ježíš řekne: Váš otec Abraham zajásal, že spatří můj den; spatřil jej a zaradoval se." A židé se podiví: "Ještě ti není padesát a viděl jsi Abrahama?" Čtenář se tu musí zamyslet a vzpomenout si, kdy mohl Abraham zahlédnout den Kristův, případně, kde se v bibli zaradoval. Zalistuje do knihy Genesis, a tam to objeví: (Genesis 17,15-19) Bůh také Abrahamovi řekl: "Svou ženu nebudeš už nazývat Sáráj, její jméno bude Sára. Požehnám ji a dám ti také z ní syna; požehnám ji a stane se matkou pronárodů a vzejdou z ní králové národů." Tu padl Abraham na tvář, usmál se a v duchu si řekl: "Což se může narodit syn stoletému? Cožpak bude Sára rodit v devadesáti?" Bůh však pravil: "A přece ti tvá žena Sára porodí syna a nazveš ho Izák (to je Smíšek). Svou smlouvu s ním ustavím pro jeho potomstvo jako smlouvu věčnou.

Abrahamův smích tu sice vyznívá trochu jako trpký úsměv pochybností. Ale celá řada vykladačů, a v Ježíšově době tomu jistě nebylo jinak, chápala tento úsměv také jako projev radosti. Abraham se raduje, protože dostává pro Izáka zaslíbení, že Bůh ustaví novou smlouvu pro jeho potomstvo jako smlouvu věčnou. A Ježíš tento Abrahamův

radostný pohled kupředu směrem k nadějně budoucnosti ztotožňuje se svým příchodem na svět. Ježíš v evangelistově stylizaci chápe své poslání jako naplnění této věčné smlouvy s Bohem. Ovšem ne ve smyslu, že by Ježíš byl jen jedním z řady potomků Abrahamových, za které se považovali všichni židé. V Ježíši Nazaretském docházejí požehnání všichni věřící od počátku až na věky, a to vírou v Ježíše jako Mesiáše, tedy Krista.

Evangelista Jan tu jinými slovy vyjadřuje to, co napsal už v prologu ke svému evangeliu. Že Ježíš je to věčné stvořitelské slovo, které bylo na počátku u Boha. Zde to Ježíš říká odvážnými slovy: „Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem.“ Nás na tom zarazí nejen to tvrzení, že Ježíš byl už před Abrahamem. Ale na první poslech i ta zvláštní stylistická nelogičnost. Správně by to mělo znít asi takto: „já jsem tu byl dříve než se Abraham narodil.“ Ale to strohé přítomné „já jsem?“ Rází to tam jako pěst na oko. Leda, že by to byl záměr. A on to záměr je. Ono „já jsem“ totiž odkazuje k tomu posvátnému „jsem, který jsem“ – k jménu Jahve, které se židé báli i jen vyslovit. Není divu, že se ihned chopili kamení a chtěli je po Ježíši házet, protože se domnívali, že se rouhá.

Za celým Janovým vyprávěním je zřetelná touha představit Ježíše jako Krista, jako Mesiáše, jako Božího Syna, Boha v lidském těle. Dnes je tato představa pro mnohé stejně nepřijatelná, jako byla v době Ježíšově. Všimněte si ale, že se Ježíš v Janově podání nesnaží nějak přesvědčit své odpůrce líbivými slovy, nevemlouvá se do přízně svých posluchačů nějakou falešnou pokorou, aby si je naklonil. On je prostě konfrontuje se svou skutečností. A člověk se rozhodne buď uvěřit, že Ježíš Boží Syn je nebo bude věřit, že není. Na světě jsou totiž věřící všichni. Jedni věří, že Bůh je, druzí věří, že není. Obojí je dodnes záležitostí víry. A mezi jednou či druhou vírou volíme i my. Jde jen o to, aby nám nezaslepila oči naše samospravedlnost, sebejistota, pýcha, ješitnost, neústupnost, nepokora. Postní období nás má vést k pokání, kdy si máme pustit k tělu Ježíšovy výtky, zda si přece jen něco nenalháváme, zda jsme opravdu poznali Boha, zda nezabýváme v sobě Krista a zda otcem našich myšlenek není ďábel. Kéž by nám Ježíšova slova otevřela oči. Ale to už je jiný příběh. Příběh o uzdravení slepého, který následuje v evangeliu, a doufejme, že i v našem životě.

Modlitba: *Pane Ježíši, otevři naše oči, ať ve tvém kříži poznáme lásku našeho Otce všemohoucího. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, modlíme se k tobě za tvou církev, tedy za nás, kteří patříme do Božího lidu. Dej nám pokoru, vědomí, že nevlastníme pravdu, ale že jsme tvým vlastnictvím. Prosíme tě, dej nám víru, že jsi opravdu Boží Syn a ne jen pouhý člověk. Dej nám naději života věčného, který je mimo jakékoliv naše představy. Dej nám lásku, podle níž lidé poznají, že jsme tvoji učedníci. Dej nám radost ne z našeho, ale z tvého vítězství v tomto světě. / Modlíme se za naše přátele, sousedy, příbuzné, spolupracovníky, partnery. Myslíme zvláště na ty, kteří s námi nesdílí víru v tebe. Požehnej jim jako nám a otevři jim oči pro tvé království. / Modlíme se za nemocné, abys byl v jejich trápení s nimi a oni se z tobo mohli těšit. Modlíme se za všelijak trpící, aby jim bylo pomozeno. Modlíme se za ty, kdo strádají hmotně i duchovně, abys naplnil jejich skutečné potřeby. / Modlíme se za zvěstování tvého slova, dej, aby nebylo uzavřeno za zdmi kostela jako nějaké tajné učení, ale našlo si cestu mezi lidmi, mohlo znít veřejně a bylo přístupné všem. / Prosíme, vyslyš naše modlitby a prosby. Amen.*